

VÁRHATÓ VILÁGPOLITIKAI TENDENCIÁK 2012-BEN

A 2012-es év várhatóan nem hoz radikális változást a világgazdaságban és a világpolitikában, meglepetésekkel azonban számolni kell. A gazdasági válság hatását nemcsak Európában, hanem azon kívül is érzékeljük, a válság rányomja bélyegét az érintett államok belpolitikájára és nemzetközi kapcsolataira. Az Egyesült Államok meghatározó tényező marad 2012-ben, még akkor is, ha ezt néhányan vitatják. A BRIC államok kimagasló mutatóik ellenére sem vonhatják ki magukat a válság hatása alól. 2012-ben az Egyesült Államok új védelmi stratégiát adott ki, amelyben egyértelműen kimutathatók a háborúk következményei. Az Al Kaida terrorszervezet ugyan jelentősen meggyengült, de a dzsihadizmussal továbbra is számolni kell, főként a válságkörzetekben.

BEVEZETÉS

A nemzetközi rendszerben *radikális változások* történtek az elmúlt években, ezek közül kiemelkedőnek számított 1989–1991, majd 2008. Az 1989-es történések (a Szovjetunió összeomlása, Kína felemelkedésének kezdete, az EU maastrichti megálapodása) olyan eseményeket hoztak, amelyek legalább 20 évre megváltoztatták a világot. 2008 is komoly változásokat indított el, amelyek hosszú időn keresztül hatást fognak gyakorolni. 2012 világpolitikai szempontból ugyan a konfliktuskörzetekben óriási áttöréssel nem kecsegtet (talán előbbre lép a világ néhány területen a szembenállás mérséklésében), de számolnunk kell *új konfliktusok* kialakulásával, főként Afrikában és a Közel-Keleten. 2012-ben az eddigi tendenciák folytatódnak és nem lehet azt kijelenteni, hogy le is záródnak, tehát ezt az évet mindenképpen egy folyamat állomásaként célszerű felfogni. Ugyanakkor ma még kérdéses, hogy vajon a hidegháború utáni időszak lezárul-e 2012-ben, amit új szereplők és új dinamikák követnek, vagy a korábbi évek tendenciái folytatódnak. Erre a válasz csak utólag adható meg.

Tanulmányomban – a teljesség igénye nélkül – elemzem a válságkörzetek helyzetét és kísérlek meg előrejelzést megfogalmazni.

1. EURÓPA

Az Európai Unió ma már nem úgy működik, mint öt évvel korábban, de még csak nem is úgy, ahogy azt a Lisszaboni Szerződésben kijelölték. Az EU minden valószínűséggel túl fogja élni a 2012-es évet, a pénzügyi válság – legalábbis ideiglenesen – enyhül. A tőke lassan elhagyja az Európa perifériáin lévő államokat, ennek megakadályozására a kormányokra komoly nyomás fog nehezedni, elsősorban a pénzügyi reformok bevezetése érdekében. A hajtóerő *inkább politikai* és nem gazdasági ter-

mészertű lesz. Ebben meghatározó szerepet vállal Németország, amely pénzügyi és gazdasági helyzetét a saját érdekében, az euró-zóna stabilitásának fenntartására használja fel. A reform lényege a *kemény pénzügyi ellenőrzés*, ami több ország esetén ellenkezést fog kiváltani. A pénzügyi szabadságot az államok többsége nem szívesen fogja feladni, így a német törekvés sikere egyáltalán nem biztos. Ettől függetlenül a német érvek sok tekintetben védhetőek és elfogadhatóak.

- A lakosság véleményét 2012-ben csak igen kevés helyen fogják kikérni, illetve tesztelni, ugyanis választásokat csak Franciaországban, Szlovákiában és Szlovéniában tartanak. Ebből a nézőpontból a francia választások számítnak kritikusnak, hiszen az európai stabilitás alapja a német-francia együttműködés, ha ezen a területen törés következik be, akkor az európai stabilitásnak is könnyen vége lehet. Amennyiben Franciaország el akar valamit érni Európában, akkor szüksége van a németekre, ha a németek akarnak valamit elérni, akkor megkerülhetetlenek a franciák. Ebből logikusan következik, hogy a két vezető európai állam együttműködésének nincs alternatívája.
- A német elgondolások keresztülviteléhez elegendő a 17 euró-zóna-tagállam támogatása. Nagy-Britannia ellenkezése a pénzügyi elképzelésekkel kapcsolatban nem változtat a német álláspont megvalósíthatóságán.
- A megállapodás viszonylag gyorsan tető alá hozható, ha tavasszal aláírják, akkor még ebben az évben a legtöbb ország ratifikálja, néhány átviszi az eseményt 2013-ra. Bizonyos intézkedéseket csak későbbre terveznek, így a politikusoknak lehetőségük van hónapokra, esetleg évekre eltolni néhány intézkedés hatályba léptetését.
- A németeknek módjukban áll a nyomásgyakorlás, hiszen az európai országok többségének Németország a legfőbb kereskedelmi partnere. 2011-ben Németország közreműködött a görög és olasz vezetés eltávolításában, mindkét országban az új vezetők korábbi európai uniós bürokraták voltak, akik készen állnak a német program megvalósítására, remélve ezzel a német szimpátia elnyerését is. Hasonló jelenséggel 2012-ben is találkozhatunk. Ilyen ország lehet Írország, Spanyolország, Hollandia és Finnország. Írország hosszabbítást és könnyítést szeretne elérni a segélyprogramjában, népszavazással fenyeget, ami a folyamatot megváltoztathatja. Finnország a ratifikálás néhány pontját parlamenti jóváhagyáshoz köti, ami kétharmados többséget kíván. Hollandia egyébként európarabaráta kormánya gyenge többséggel rendelkezik, a koalíciós partner pedig EU-szkeptikus. Spanyolországnak fájdalmas intézkedéseket kell hoznia növekvő munkanélküliség és csökkenő gazdasági teljesítmény mellett. Amennyiben Görögországban új választások mellett döntenek 2012-ben, akkor a részvényesek arra törekcsenek, hogy az Európai Központi Bankkal, az Európai Bizottsággal és az IMF-el folytatódjon az együttműködés. A németek azonban már többször bizonyították, hogy képesek nyomást gyakorolni a kormányokra.
- Az európai országok félnek. Ez arra készíti őket, hogy olyan szigorító intézkedéseket is elfogadjanak, amit egyébként nem tennének meg, hogy az európai gazdasági rendszer fenntartása érdekében feláldozzák szuverenitásukat. Amíg viszont ez így van, addig – legalábbis 2012-ben – nem várható politikai válság. Az európai kormányok rugalmassága várhatóan képes lesz kivédeni a gazdasági katasztrófát.

- A problémák megoldásának halasztása szintén a német elgondolások malmára hajtja a vizet. A legnagyobb „játékos” az Európai Központi Bank. A pénzügyi válságnak két aspektusa van, az egyik az eladósodott európai kormányoké, amelyek a fizetéseképtelenség irányába haladnak, megrengetve ezzel az európai rendszert, valamint az európai bankoké, amelyek esetleges bedőlése szintén megrengetné az európai rendszert. Ezzel szemben az Európai Központi Bank 2011 decemberében letétbe helyezett 20 milliárd eurót az eurózóna országainak támogatására és további támogatásokat helyezett kilátásba. Ezek az intézkedések 2012-ben megakadályozzák az eurózóna összeomlását, viszont nagymértékben gyengítik Európa versenyképességét és hatékonyságát. Az Európai Központi Bank tehát gazdasági és politikai mentőövet dobott, ami talán lehetővé teszi a szigorítások enyhítését is, még ha a gondokat nem is oldja meg, időnyerést mindenképpen biztosít. A szerződés elfogadásával elkerülhető az európai gazdasági és politikai struktúrák összeomlása.

2. OROSZORSZÁG ÉS A FÁK TÉRSÉGE

2012-ben Oroszország számos kihívással lesz kénytelen szembenézni. Ezek közül kiemelhetők a *társadalmi elégedetlenségek*, a *politikai szerkezetváltás* és nem utolsósorban az európai válság hatása miatt bekövetkező *gazdasági szerkezetváltás*. A 2011-ben tapasztalható szociális elégedetlenségi hullám túléli az elnökválasztást is. Putyinnak a választások után át kell rendeznie a pártja által kijelölt politikai struktúrákat, nem hagyhatja figyelmen kívül sem a nacionalista, sem az újonnan feljövő liberális pártokat. Át kell rendeznie belső köreit is, hiszen nem engedhető meg, hogy ne foglalkozzanak sem a szociális, sem a pénzügyi problémákkal. Mindez Putyin politikai tekintélyét várhatóan nem fogja megtépázni. Az európai gazdasági válság következtében az Oroszország számára fontos stratégiai szektorokban a beruházások csökkenésével kell számolni. Az európai válság azzal is jár, hogy Oroszországban nagyobb figyelmet fognak fordítani a belső korszerűsítésekre és saját projektekre.

Oroszország a számára különös fontossággal bíró „közel-külföldön” továbbra is *befolyása növelésére* törekszik. A Belorusszal és Kazahsztánnal kiépített vámuniót Kirgizisztánnal és valószínűleg Tádzsikisztánnal bővíti, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a gazdasági szférát politikai és biztonsági területen is alátámasztja, megteremtve ezzel az előreláthatólag 2015-ben induló Eurázsiai Unió alapját. Mivel Ukrajna számára az EU-közeledés egyre kisebb eséllyel kecsegtet, egyedüli lehetőségként kínálkozik az orosz közeledés. Oroszország ki fogja használni Ukrajna manőverezési korlátait, igyekszik érdekeltséget szerezni az ukrán gazdaságban, különös tekintettel a földgázszállító rendszerekre. Ukrajna ugyanakkor a vámunió keretei között törekszik érdekeinek érvényesítésére, de fenntartja a Nyugattal meglévő kapcsolatát is. A NATO- és EU-tag balti államokban Oroszország megkísérli semlegesíteni a jelzett államok nyugatbarát és orosz-ellenes politikáját.

Az új orosz vezetés képes lesz kezelni a Nyugattal, főként az Egyesült Államokkal és a NATO-val fennálló nézeteltéréseket, ami elsősorban az európai rakétaelhárítórendszer kiépítése körüli vitákból adódik. Céljainak elérése érdekében *nyomást gyakorol* Közép-Európára, erősíti gazdasági jelenlétét. Módszerei között szerepel az

európai államok közötti viták kihasználása, ami ebben a helyzetben viszonylag könnyen megvalósítható, ugyanis az európai országok a gazdasági válsággal és saját belső problémáikkal vannak elfoglalva, míg Oroszország azzal fog védekezni, hogy agresszív fellépésének oka a nyugati országok viselkedése. Az európai pénzügyi és politikai válságot Oroszország arra is ki fogja használni, hogy a számára fontos országokban és régiókban erősítse szerepét. Gazdasági és biztonsági területen Németországgal a kapcsolatok erősítésére törekszik, de figyelmét Közép-Európa sem kerüli el.

Közép-Ázsia stabilitását 2012-ben több tényező fogja zavarni, de komolyabb töréssel nem fogunk találkozni. A gazdasági feltételek romlása miatt tüntetésekkel kell számolni, főként Kazahsztánban, ahol a bankszektor problémái miatt pénzügyi válság fenyegethet, de ha a kormány az olajbevételekből származó tartalékot jól kezeli, akkor ez elkerülhető.

3. A KÖZEL-KELET

Irán befolyásának növekedése 2012 kiemelt témája lesz, különösen, ha figyelembe vesszük az amerikai kivonulást Irakból. Az *iraki kivonulás* vákuumot hagyott maga után, amit Irán igyekszik kitölteni. Ez könnyen erőegyensúly-változást generálhat a térségben. Irán a megszorítások és embargók következtében nem válhat regionális hatalommá, regionális ellensúlya Törökország, amely ha lassan is, de erősödik a térségben. Irán regionális terjeszkedését az amerikai támogatást maga mögött tudó Szaúd-Arábia képes akadályozni. Az Öböl menti Együttműködési Tanács tagállamai attól tartanak, hogy amennyiben Iránt nem sikerül Irakban korlátozni, akkor ki fogja használni a síita elégedetlenséget Bahreinben és Szaúd-Arábia síita dominanciájú keleti országrészében, ami köztudottan az ország olajban leggazdagabb része. Szaúd-Arábia 2012-ben igyekezni fog az iráni terjeszkedést megakadályozni, de közel sem képes az Egyesült Államokat pótolni.

Az *iráni terjeszkedés* leginkább Irakban és Szíriában lesz érzékelhető. Irakban az iráni cél világos és egyértelmű: konszolidálni kell a síita hatalmat a most még egymással versengő csoportok között, a szunnita és kurd csoportokat pedig védekezés-re kell kényszeríteni. Az amerikai kivonulás miatti vákuum és az etnikai-sektariánus ellentétek meggyengítik az iraki biztonsági helyzetet. Irak északi részén Törökország viszont arra törekszik, hogy erősítse pozícióját és mindezt az iráni érdekek ellenében tegye.

Szaúd-Arábia, Törökország és az Egyesült Államok célja Szíriában *Basar al Asszad* hatalmának megdöntése és ezzel együtt a síita terjeszkedés megtörése. Külső katonai fellépés nélkül azonban a szír rendszer nem valószínű, hogy megdönthető. Asszad keményen fellép a belső lázadás ellen, rá lesz azonban szorulva az iráni támogatásra, ami viszont hozzájárul Irán Földközi-tengeri jelenlétének erősítéséhez. Szíria esetében azonban az sem zárható ki, hogy a rezsim vezetése külföldi száműzetésbe vonul, amelyre már láttunk példát az „Arab tavasz” során. Ez Szíriában sektariánus harchoz vezethet a rezsimen belül. Irán célja egy olyan politikai rendszer fenntartása Szíriában, amely az iráni céloknak megfelel, teljesen mindegy, hogy ki vezeti az országot. Azonban az is tény, hogy Irán lehetőségei korlátozottak,

egy szíriai konfliktus pedig mindenképpen hatással lesz Libanonra. Ha az iráni és szaúd-arábiai küzdelem intenzívebb lesz, akkor Libanon igen kemény év elé néz.

Törökország környezetét az instabilitás jellemzi, ennek ellenére 2012-ben is törekedni fog hatalmi pozíciójának erősítésére. Retorikájával ellentétben nem valószínű, hogy Szíriában katonai erővel fellép, hacsak nem az Egyesült Államokkal közösen, aminek az esélye szintén nagyon kicsi. Szíriában viszont mindenképpen az Asszad-rezsim ellen lép fel, Irakban pedig Irán ellen tevékenykedik. A nézeteltérések ellenére Törökország igyekezni fog elfogadható kapcsolatot fenntartani Iránnal is. Az európai válság gyengíti Törökország gazdasági lehetőségeit, a kurd milicisták komoly, de kezelhető fenyegetést jelentenek az ország számára, Erdogan egészségi állapotának esetleges rosszabbra fordulása az alkotmány javasolt megváltoztatása miatt belső nézeteltérésekhez vezethet. A külpolitikában – különös tekintettel Irakra és Szíriára – a politikai iszlám befolyásának növelésére törekszik, de nem biztos, hogy ez sikerrel fog járni.

Egyiptomban a parlamenti választások eredményeképpen az *iszlám jelenlét* jelentős erősödésével kell számolni, a demokratikus átmenet részleges lesz, nagy kérdés, hogyan lehet kiszorítani a katonai vezetőket, akik az egyiptomi sajátosságoknak megfelelően komoly gazdasági hatalommal, ezáltal befolyással is rendelkeznek. Az ország nehéz gazdasági helyzete miatt várható, hogy a katonai uralom továbbra is fennmarad, a Sínai-félsziget ütközőövezet marad, számos nézeteltéréssel Izrael és Egyiptom között, de nem valószínű, hogy a Camp David-i békeszerződést felmondják.

A régió kapcsán mindenképpen említést kell tenni a *Hamaszról*, amely a Gázai övezetből „kilépve” kihasználja az iszlám térségbeli terjedését, nagyobb manőverezési szabadsággal rendelkezik, támogatókat keres és nagy valószínűséggel talál is az arab országokban úgy is, mint a Fatah politikai alternatívája. A politikai vezető szervezetek Szíriából való elköltöztetésével függetlenítette magát a szír változások hatásától, igyekszik jó kapcsolatokat építeni Egyiptommal, Jordániával, és Szaúd-Arábiával, a Sínai-félsziget bizonytalan helyzetét pedig arra használja fel, hogy növelje a feszültséget Egyiptom és Izrael között.

4. KELET-ÁZSIA

4.1. KÍNA

A kelet-ázsiai térség szerepe a nemzetközi politikában és a gazdaságban jelentősen megnő. Kína szociális és gazdasági változásokon megy át, a globális recesszió pedig érzékenyen érinti exportorientált gazdaságát. Az események alakulására három tényező gyakorol hatást: *Kína válasza* a gazdasági válságra, *szociális problémái*, különösen tekintettel a vezetésváltásra, *az Európai Unió adósságválsága*, ami hatással van a kínai exportra, valamint az Egyesült Államok irányában megnyilvánuló növekvő érdeklődésére. A 2008-as gazdasági világválság felszínre hozta kínai gazdaság gyengeségét: azt, hogy elsősorban az exporton és az állami beruházásokon alapul. Jóllehet Kína hosszú időn keresztül óvakodott a gazdasági irányváltástól, az európai válság arra kényszeríti, hogy átstrukturálja a gazdaságot. 2013-ban új veze-

tők kerülnek hatalomra, a Kínai Kommunista Párt a szociális stabilitásra, a régi vezetés örökségének megvédésére és az új vezetés stabilitásának megeremtésére helyezi a hangsúlyt. A szűkülő exportlehetőségek, az ingatlanpiac zuhanása és a beruházások visszaesése miatt 2012-ben a kínai gazdaság irányítói a gazdasági mutatók csökkenésével kell, hogy számoljanak, ami kockázatot jelent a bankrendszer számára is. A politikusok viszont arra számítanak, hogy – legalábbis 2012-ben – a gazdaság teljesítőképességének visszaesése kezelhető szinten marad. Az európai kereslet csökkenése az export növekedését mindenképpen egyszámjegyre mérsékli. A külföldi kereslet apadása érzékenyen fogja érinteni az export-orientált gyár-ipart, a munka- és nyersanyagköltségeket. A veszteségek kompenzálására Kína nagy valószínűséggel növelni fogja exportját az USA, Dél-Kelet-Ázsia, Latin-Amerika és az afrikai piacok irányában, ami persze nem fogja pótolni a kieső európai piacokat. Emellett olyan tradicionális gazdasági eszközöket fog alkalmazni, mint például a célirányos hitelezés, adócsökkentés, kormánymegrendelések, szubvenciók a munkanélküliség csökkentésére és a bankcsőd elkerülésére. Az alkalmazandó módszerek közé tartozhat korábban leállított nagy beruházási projektek újraindítása, újak elkezdése, még akkor is, ha ez a kapacitásokat meghaladja, vagy nem kifejezetten hatékony. Amennyiben azonban ezek az intézkedések nem fognak sikerrel járni, akkor a Kínai Kommunista Párt hitelessége csökkeni fog. A kínai vezetés, ha szükséges, megelőző intézkedéseket fog tenni a bankrendszer stabilitásának fenntartása érdekében. A gazdasági bizonytalanság, a politikai érzékenység és a vezetőváltások miatt a politikai elit igyekszik a lehető legnagyobb konszenzust elérni a kényes kérdésekben. Nemzetközi gazdasági szinten Kína arra fog törekedni, hogy növelje külföldi vagyonszerzési forrásait és növelje külföldi beruházásait. A belső elégedetlenség növekedésével Kína igyekszik külső vitákkal enyhíteni a belső elégedetlenséget. A kínai vezetés tudatában van annak, hogy az Egyesült Államok a térségben növeli érdekeltségét és készen áll adekvát válaszok megadására. Indiával és Japánnal kiegyensúlyozott együttműködést kíván folytatni, ugyanakkor várható, hogy a Dél-kínai-tenger térségében érdekelt országok (Malajzia, Fülöp-szigetek, Vietnam) katonai megrendelésekkel fordulnak az Egyesült Államokhoz, kihasználva az USA növekvő térségbeli érdeklődését.

A globális gazdasági lassulás miatt nemcsak Kína, hanem a térség többi állama is *recesszióval* kénytelen számolni. Kína, mint ezen országok legfőbb gazdasági partnere, igyekszik ezt a lehetőséget a saját céljaira felhasználni. Ennek eszköze gazdasági segélyek folyósítása, fogyasztási javak importja, barterügyletek, kereskedelmi megállapodások. Kínának azonban számolnia kell azzal is, hogy néhány ország az Egyesült Államokat, vagy Japánt választja partnerként. Kína regionális és globális mozgásterét erősen befolyásolja a nyílt tengerekhez való korlátozott hozzáférés. Ennek ismeretében érthető, hogy szövetségeseit az Indiai óceán irányában, Pakisztánban, a Dél-kínai-tenger forgalmának ellenőrzése érdekében pedig a Nyugattal keresi.

4.2. ÉSZAK-KOREA

Kim Dzsong Il halála növelte a bizonytalanságot a Koreai-félszigeten, ezért az első hat hónap tesztként szolgál a stabilitás fenntartására és a vezetés átadására.

Az elmúlt években a politikai és a katonai vezetést úgy alakították, hogy az erősítse a Koreai Munkapárt szerepét, amely a hatalom egyik pillére, a hadsereg ellensúlya, de ez a folyamat nem fejeződött be Kim Dzsong II alatt. A jelenlegi észak-koreai vezetés nem képes arra, hogy változtasson az ország külpolitikáján. Tevékenységük a belpolitikára, a hatalom fenntartására, minden belső destabilizáló tényező kivédésére és a külpolitikai nyomás megakadályozására koncentrál. A kínai nyomás az átmenet idején várhatóan nagyobb lesz. Bizonyos előrelépést mutatnak az Egyesült Államokkal folytatott bilaterális tárgyalások, ennek eredményeként várható, hogy 2012-ben újraindulnak a hatoldalú nukleáris tárgyalások.

5. DÉL-ÁZSIA

Az afganisztáni nemzetközi erők nincsenek abban a helyzetben, hogy legyőzzék a tálibokat, de a tálibok sem állnak úgy, hogy kiűzzék a külföldi erőket, az afganisztáni belső megbékélés pedig még messze van a megvalósulástól. 2012-ben az erők átalakítása várható, készülve a 2014-es kivonulásra, ezzel párhuzamosan folyik a tálibok elleni küzdelem, amelyben egyre nagyobb felelősséget kell (kellene) vállalnia az új afgán nemzeti haderőnek és a rendőrségnek. Jóllehet az amerikai-tálib tárgyalások, amelyek célja egy megállapodás megkötése, már elkezdődtek, 2012-ben nem valószínű, hogy azok eredménnyel is fognak járni. Megállapítható, hogy az afganisztáni rendezés is csak regionális keretek között valósítható meg.

Dél-Ázsia legizgalmasabb kihívása *Pakisztán* politikai helyzete. Míg más országok, például Irán, igyekeznek Afganisztán jövőjét befolyásolni, addig Pakisztán benne van az afgán háborúban. Az amerikai-pakisztáni viszony 2012-ben tovább romlik, ami nem segíti az amerikai kivonulás utáni helyzetet Afganisztánban. Politikai, etnikai, vallási és ideológiai feszültségek uralják az országot, ami jelentős hatással lesz az amerikai, afgán és pakisztáni kapcsolatok alakulására. Pakisztán nem érdekelt az afganisztáni helyzet rendezésében, a nemzetközi érdek viszont Pakisztán egyben tartása. A régió biztonsági helyzete rendezésének alapja az indiai-pakisztáni kapcsolat fejlesztése.

6. AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK

Az Egyesült Államok továbbra is a világ *meghatározó hatalma* marad, amit Obama elnök az unió helyzetéről szóló értékelésében is megerősített.¹ Az elmúlt évtizedben megvívott háborúk alatt kiderült, hogy forrásai végesek, a két nagy háború (Irak és Afganisztán) kimerítette a kapacitásokat, a gazdasági válság pedig az USA-t sem hagyta érintetlenül. A védelmi kiadások csökkentése elkerülhetetlenné vált, amit az új védelmi stratégia célkitűzései figyelembe vesznek. Feltűnő ugyanakkor, hogy a BRIC-államok ezzel párhuzamosan kiemelkedő katonai fejlesztésekbe kezde-

¹ Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense, January 2012. Elérhető: www.cfr.org. Letöltve: 2012. január 22.

nek. Az Egyesült Államok a jövőben az állandó katonai bázisok helyett inkább a csapatok rotációját preferálja, a fejlesztés iránya pedig a csendes-óceáni térség, ami nemcsak a katonai erők alkalmazása, hanem a szövetségi rendszer alakítása szempontjából is meghatározó lesz.

A Pentagon által 2012. január elején kiadott, az USA vezető szerepét szolgáló, a XXI. századra vonatkozó védelmi stratégia (Sustaining U.S. Global Leadership) olyan prioritásokat fogalmaz meg, amelyeket nem lehet figyelmen kívül hagyni a világfolyamatok értelmezése és várható alakítása szempontjából sem, ezért néhány fontosabb elemét célszerű kiemelni. Elsőként a globális biztonsági kihívásokról kell szót ejteni. Az Egyesült Államok továbbra is prioritásként kezeli a nem állami tényezők tevékenységének figyelemmel kísérését, elsősorban Dél-Ázsiában és Közél-Keleten. Amennyiben szükséges, akkor a szövetségesekkel együtt lép fel a terrorizmus ellen.

Az Egyesült Államok gazdasági és biztonsági érdekei a Csendes-óceán térségétől Kelet- és Dél-Ázsián keresztül, az Indiai-óceánon át terjednek, de szükségesnek tartja az ázsiai és csendes-óceáni térségben szerepének újrafogalmazását. Ennek megvalósítása érdekében fontosnak tartja ázsiai szövetségeseivel és partnereivel a kapcsolatok erősítését. A dokumentum külön kiemeli az Indiával és Dél-Koreával fennálló kapcsolatok erősítését. A béke, a stabilitás és a gazdasági kapcsolatok fenntartása érdekében fontosnak tartják a térségben az amerikai *katonai jelenlét erősítését*. A stratégia részét képezi, hogy meg kell találni hosszú távon Kínával – mint egyre erősödő regionális nagyhatalommal – az együttműködési lehetőségeket és el kell kerülni a súrlódásokat.

Az amerikai értékelés szerint a Közél-Kelet stratégiai lehetőséget és egyben kihívást is jelent. A rezsimváltások, az országon belüli és országok közötti feszültségek számos bizonytalanságot rejtenek magukban. A védelmi erőfeszítések középpontjában a szélsőséges erők elleni küzdelem és a szövetségesek védelme áll. Kiemelt kockázat a tömegpusztító fegyverek proliferációja. A megoldást az USA itt is a katonai erőben és a szövetségesi kapcsolatok erősítésében látja.

Az Egyesült Államok Európát stratégiai partnerének tekinti, kiemeli a közös fellépést a világ válságkörzeteiben, ugyanakkor megállapítható, hogy a dokumentum igen óvatosan az elkötelezettségek mellett azt is jelzi, hogy az európai katonai jelenlétet újra kell értékelni, az erőket pedig a kihívásoknak megfelelően kell alkalmazni, azaz érvényesülni kell az erők egyesítésének (pooling), a megosztásnak (sharing) és nem utolsósorban a költségek elosztásának.

A dokumentum (Sustaining U.S. Global Leadership) az említett elvek alapján a fegyveres erők feladatát a következőkben fogalmazza meg :

- Terrorizmus és aszimmetrikus küzdelem elleni fellépés.
- Hatékony elrettentéssel minden agresszió elhárítása a szárazföldön, levegőben, tengeren, űrben és a kibertérben.
- Az erő alkalmazása olyan területen is, ahol az aszimmetrikus képességek miatt ez megnehezült (elektronikus és kiberhadviselés, ballisztikus rakéták és manőverező robotrepülőgépek, korszerű légvédelem, aknásítás és egyéb eljárások). A képességek megteremtése érdekében az USA új lopakodó technológiával készült repülőgépet állít rendszerbe, amelyeket a radarok nem észlelnek, fejleszti a rakétavédelmet és az űrfegyvereket.

- Tömegpusztító (atom, biológiai, vegyi és radiológiai) eszközök elleni védelem.
- Hatékony fellépés a kibertérben és a világűrben.
- Biztonságos és hatékony nukleáris elrettentés.
- Országvédelem, polgári hatóságok támogatása (katasztrófák elleni védekezés).
- Stabilizációs erőként való részvétel külföldön.
- Stabilizációs és felkelés elleni műveletek. Az elgondolás szerint ezt a feladatot csak indokolt esetben és a lehető legrövidebb ideig akarják ellátni.
- Humanitárius és egyéb tevékenységek. (Amennyiben a helyzet ezt megköveteli, az Egyesült Államok hadereje készen áll a segítségnyújtásra.)

Az amerikai stratégia újragondolását az amerikai erők iraki és afganisztáni létszámcsökkentése, de főleg a deficit mérséklése keretében a 450 milliárd dolláros csökkentés indokolja. Ez a gyakorlatban több intézkedés bevezetését jelenti, ami hatással lesz az amerikai védelmi képességekre és az erők külföldi alkalmazására is. Ennek konkrét megnyilvánulási formái a következőkben összegezhetők:

- Új partneri viszony kiépítése, a meglévő szövetségek erősítése. Európa továbbra is az Egyesült Államok legfőbb szövetségese marad. Ez abban is nyilvánul meg, hogy az okmányban külön kitértek az V. cikkelyre. A NATO keretében folytatják az európai rakétavédelmi rendszer lépcsőzetes kiépítését, a balti légtér ellenőrzésének folytatását és a Nagy-Britanniában állomásoztatott, kutatási-mentési feladatokra specializálódott különleges egység megerősítését. Ugyanakkor Európából kivonnak két dandárt. Ez jelentős erőt képvisel, hiszen Európában összesen négy amerikai dandár állomásozik, bár ebből kettőt Irakba és Afganisztánba helyeztek át. Ezek egyikét a NATO Gyorsreagálási Erők keretében tervezik foglalkoztatni.
- A jövőben csökken az amerikai erők ambíciószintje. Az eddigi két nagyobb művelet egyidejű végrehajtása helyett egy nagyobb műveletet és egy másik hadszíntéren pusztán elrettentést kívánnak megvalósítani.
- Regionális átrendeződés. Az amerikai katonai jelenlétet a csendes-óceáni térségben tervezik növelni, amire az amerikai biztonsági és gazdasági érdekek szempontjából a legfőbb veszélyforrás, Kína miatt van szükség. Ezzel párhuzamosan nyilvánvalóan az iráni fenyegetés semlegesítése céljából és az arab országokban történt változások miatt fontos területként kezelik a Közel-Keletet.

7. A VILÁG TERRORFENYEGETETTSÉGE 2012-BEN

Bár hazánk terrortámadásoknak nem elsődleges célpontja, sok honfitársunk utazik a világ számos olyan térségébe, amely a terrorizmus szempontjából kockázatot jelent. Sajnálatos módon az elmúlt időszakban több magyar állampolgár is terrortámadások áldozatává vált, ezért nem haszontalan annak áttekintése, hogy hol tart 2012-ben a terrorizmus a világon, milyen tendenciák, szervezetek és főleg milyen veszélyes térségek azonosíthatók.

A részletek megvilágítása előtt röviden érdemes arról is szólni, hogy mit értünk *dzsihadizmus* alatt. A dzsihad arabul küzdelmet, igyekezetet, valamire való törekvést jelent. A világ ezalatt többnyire fegyveres küzdelmet ért, a muzulmánok több-

ségének azonban a dzsihád nem feltétlenül harcot és küzdelmet jelent. Nyugati értelmezésben talán az a helyes álláspont, ha dzsihádizmus alatt azt értjük, ami eltér a muzulmán iránytól, ebből nem lehet félreértelmezés és sértődés. Ennek megfelelően, ha valakit dzsihádistának nevezünk, akkor ezalatt *a normál iránytól való eltérést* értjük. A dzsihádista kifejezéssel tehát a *militáns iszlamistákat* illetjük, akik az erőszakot a létező rendszerek megdöntésére használják globális, regionális, vagy helyi szinten.

Az Al Kaida 2011-ben decentralizált globális dzsihád-hálózatként és nem monolitikus szervezetként jellemezhető. A hálózat három, egymástól eltérő részből áll. Az elsőt, amit *Al Kaida magnak* nevezhetünk, még *Oszama Bin Laden* alapította, ma már kicsi, meglehetősen zárt, *Ajmán al Zavaári* által vezetett szervezet. Jóllehet az Al Kaida táborokban Afganisztánban igen sok harcost kiképeztek, ezek nem tartoznak a központi maghoz. A legtöbben gerilla és nem terrorista kiképzésben részesültek, ami azt jelenti, hogy például házi készítésű bombák készítésére kevesen kaptak kiképzést, de akik kaptak, azok közül sem csatlakozott mindenki az Al Kaida magjához. A szervezetre háruló hatalmas nyomás és az aktivisták likvidálása oda vezetett, hogy ez a Pakisztán nyugati részén működő kis szervezet erősen izolálódott, merényleteket nem hajtott végre. 2011-ben a médiaképessége is meggyengült, rendkívül kevés üzenettel találkozhattunk. A csoportnak már csak egy angol anyanyelvű médiaszakértője van, *Adam Gadahn*.

A dzsihádizmus második pillére az Al Kaida ideológiája alapján szerveződött lokális és regionális csoportok. Ezeket a csoportokat az Al Kaida dzsihádista ideológiája befolyásolja, tagjainak többsége a 80-as és a 90-es években, Afganisztánban kapott kiképzést. Az említett csoportok közül kiemelhető az *Al Kaida az Iszlám Magrebben* (AQIM) és az *Al Kaida az Arab-félszigeten* (AQAP). Ezen kívül létezik még több csoport, amely kapcsolódik az Al Kaida magjához, de ezt a tényt kevésbé népszerűsítik, függetlenségüket pedig igyekeznek megőrizni.

A dzsihádizmus harmadik pilléréhez azok a személyek sorolhatók, akik az Al Kaida, vagy valamelyik regionális csoport ideológiáját vallják, de a szervezetekkel nem tartanak kapcsolatot. Ilyen például *Nadzszibullah Zazi* (akit bűnösnek találtak a New York-i metró ellen 2009-ben tervezett merénylet előkészítésében), aki többször járt Pakisztánban, Szomáliában és Jemenben, ahol az ott lévő csoportoknál kapott kiképzést. Ilyen terrorista *Nidal Malik Hasszán* amerikai őrnagy is, aki a Fort Hood-i amerikai katonai bázison lövöldözött, de nem sikerült bizonyítani semmilyen csoporthoz való tartozását. A védelmi rendszerek miatt ezek a személyek gyakran felakadnak a szűrőkön: amikor kapcsolatot akarnak keresni terrorszervezettel, legtöbbször a kormányok embereibe futnak. Ez egyben azt is jelenti, hogy a terrorszervezetek műveleti képessége csökkent. Az is megállapítható és különösen az utóbbi pilléernél említett személyeknél hangsúlyozandó ugyanakkor, hogy az internet hozza őket a leginkább össze, ami egyaránt érvényes a hasonló gondolkodású egyénekre és csoportokra is.

2011-ben nem került sor sikeres merényletre az Al Kaida részéről, de az nem mondható el, hogy ne terveztek volna merényleteket. Áprilisban például Németországban tartóztattak le egy marokkói születésű férfit, aki az Al Kaida megbízásából merényletet akart végrehajtani. Hasonló eset fordult elő decemberben, ugyancsak Németországban. 2011 abban is eltért a korábbi évektől, hogy az Al Kaida regioná-

lis szervezetei nem hajtottak végre transznacionális merényleteket. A *Kaukázusi Emirátus* terrorszervezet ugyan elkövetett néhány merényletet Moszkvában, de ez nem volt transznacionális jellegű. Az *Al Shabab* által végrehajtott észak-kenyai merénylet is inkább regionális és nem transznacionális jellegű. A Nyugat ellen 2011-ben tervezett merényletek közül 12 minősíthető dzsihadistának (2010-ben 20 történt), ebből pusztán egy köthető az Al Kaida központi magjához (Németországban). Nem fordult elő Al Kaida kötődésű csoport által tervezett merénylet, (2010-ben négy ilyen volt), míg az egyéni merényletkísérletek száma 11 volt (ez a szám 2010-ben 15).² A merényleteket puha célok ellen tervezték, a repüléssel kapcsolatban pedig nem a repülőgép, hanem a repülőtérhez kapcsolódó objektumok ellen indítottak akciót (Moszkva Domogyevő, ahol a repülőtéri kijáratot támadták a Kaukázusi Emirátus terrorszervezet emberei), illetve a frankfurti repülőtér közelében terveztek merényletet a repülőtéren kívül, amerikai katonák ellen, a helyszín azonban kívül esett a repülőtér biztonsági szolgálatának feladatkörén.

Az arab országokban történő változások nem jelentik a dzsihadizmus végét, minden valószínűséggel lesznek olyan csoportok, amelyek aktivizálódnak. Jemen, Szómália, Pakisztán és a hasonló instabil államok továbbra is központi helyet foglalnak el a terrorszervezetek tevékenységében, de Líbia, Tunézia és Egyiptom is új lehetőséget kínál számos, különösen a kis és kemény vonalas szervezetek számára.

Tekintettel arra, hogy a terrorizmus szervezetei ma már inkább lokálisan, illetve regionális szinten működnek, ezért célszerű az elemzést is ennek megfelelően elvégezni.

7.1. AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK ÉS EURÓPA

Az Al Kaida és regionális szervezetei továbbra is célként tekintenek az Egyesült Államokra és Európára és igyekeznek olyan személyeket felhasználni, akik beutazási lehetőséggel rendelkeznek az egyes országokba. A toborzás fő iránya azok a személyek, akik a célországokban élnek. Ezért 2012-ben is számolni kell a tavalyi frankfurti merényletkísérletben szereplő, gyengén kiképzett személyekkel. Jóllehet képesek embereket megölni, de korántsem olyan látványos módon, mint a 9/11, vagy Mumbai esetében. A Pakisztánból, Jemenből, vagy Szomáliából érkezők találkozhattak terroristákkal, mint ahogy ezt tapasztalhattuk 2011-ben Birminghamban, ahol a külföldön járt, a biztonsági erők által megfigyelt tizenkét személy visszaérkezése után fegyvereket és robbanóanyagokat próbált beszerezni. Ezek azonosítása azért nehéz, mert „magányos farkas” módján kívánnak akcióba lépni. Az esetleges merénylők az USA-ban és Európában nagy valószínűséggel „magányos elkövetők” lesznek, a célpontok is a puha kategóriába tartoznak (szállodák, idegenforgalmi létesítmények, közlekedési csomópontok). Pakisztánban, Szomáliában, Afganisztánban is szállodákat támadnak, kevésbé nagykövetségeket. A merényletekhez inkább kézfegyvereket, mint bonyolult készítésű robbanóanyagokat és bombákat használnak fel. [A szerző prognózisait támasztja alá a márciusi toulouse-i merénylet is – *a szerk.*]

² Forrás: www.stratfor.com Jihadism in 2012: A Persistent, Low-Level Threat p 3 Letöltve: 2012. január 20.

7.2. PAKISZTÁN

A kormány igyekszik a *Tehrik e Taliban Pakistan* (TTP) Al Kaida-kötődésű terrorcsoportot megosztani, illetve abba az irányba terelni, hogy támadásaikat ne pakisztáni célok, hanem a külföldi erők, illetve India ellen hajtsák végre. Mindettől függetlenül 2012-ben kevesebb számú és kisebb intenzitású támadásokkal számolhatunk, mint 2011-ben.

7.3. AFGANISZTÁN

2012-ben fontos körülményként kell figyelembe venni az afgánok, a nemzetközi erők és a tálibok párbeszédét. Amennyiben a tálibokat jobban bevonják a politikai rendezésbe, akkor kevesebb támadással kell számolni. Irreális lenne viszont azt gondolni, hogy a tálibok nem fognak merényleteket végrehajtani, ha komolyabb tárgyalások kezdődnek. Pakisztáni dzsihádistá csoportokkal együtt fognak merényleteket végrehajtani Afganisztánban a külföldi erők ellen, főként Kabulban és Kandaháron. A terrorellenes és felkelésellenes műveletek intenzitásának köszönhetően azonban a térségen kívül nem lesznek képesek merényletek megszervezésére.

7.4. INDIA

Kasmíri terrorcsoportok és pakisztáni, nem állami tényezők fenyegethetik India biztonságát. Ilyen terrorszervezet például a *Hakkani* csoport és a *Lashkar e Taiba*, amely Indiában és a térségben lévő indiai érdekeltségek ellen, főként Afganisztánban hajthat végre támadást. Indiának ezen kívül számolnia kell helyi dzsihádistá csoportok, például az indiai mudzsahedek támadásával is.

7.5. KÖZÉP-ÁZSIA

Kazahsztán modernkori történelmében először, több dzsihádistá támadás történt 2011-ben, köztük három öngyilkos merénylet. Egy kazah Al Kaida-kötődésű regionális csoport, a *Jund al Kalifa* tűnt fel 2011-ben, várható, hogy 2012-ben is merényleteket fognak szervezni. Ugyanakkor az *Üzbegisztáni Iszlám Mozgalom* (IMU), a térség regionális szervezete egyre gyengébb, tevékenysége az afgán-pakisztáni határra korlátozódik.

7.6. A KAUKÁZUS

A moszkvai domogyevói repülőtéri támadást követően az orosz hatóságok keményen lecsaptak a Kaukázusi Emirátusok elnevezésű terrorszervezetre, több vezetőt likvidáltak. A szervezetnek egy sor belső problémával kellett szembenéznie, ennek

is köszönhető, hogy 2011-ben Oroszországgal szemben nem jelentett komoly fenyegetést. *Doku Umarov*, a csoport vezetője és a csecsen lázadók közötti nézeteltérést 2011 nyarán megoldották, ezért nem zárható ki, hogy 2012-ben újabb merényletet hajtanak végre Moszkvában, de ezek alacsony szintű támadások lesznek. A Szocsi-ban 2014-ben megrendezendő téli olimpia viszont azt a feladatot adja az orosz hatóságoknak, hogy a biztonság garantálása érdekében időben elkezdjék a dzsihadista szervezetek elleni tevékenységet.

7.7. JEMEN

Az *Al Kaida az Arab-félszigeten* (AQAP) terrorszervezet a térség legjelentősebb szervezete, számos terrorista kap itt kiképzést. A szanaai bizonytalan politikai helyzetet, a Szaleh-rezsim hatalmi harcát a szervezet jól kihasználta. A harcok során komoly gyakorlatra tett szert a rajtaütések megszervezésében, házi készítésű és időzített bombák alkalmazásában, kormánytisztviselők és katonák meggyilkolásában. A csoport olyan képességeket alakított ki, amit Jemen határain túl is kamatoztathat. Ameddig a jemeni helyzet nem konszolidálódik, számolni kell az AQAP merényleteivel, a kormányerőkkel való összetűzésekkel. Ez az a csoport, amely külföldiek ellen is elkövethet merényleteket Szanaaban, Adenben és képes transznacionális támadások végrehajtására külföldön is. A tapasztalatok birtokában azzal kell számolni, hogy ez a szervezet képes lehet nagyobb támadások végrehajtására is.

7.8. IRAK

Irakban a szunniták és az amerikaiak együttműködése következtében, majd az amerikai katonai erők távozása miatt jelentős vákuumhelyzet alakult ki. A szektáriánus ellentétek kiéleződtek, a szunnita sejkék támogatják a terrorszervezeteket. Ennek következtében Irakban továbbra is nagyszámú, esetenként több ember életét követelő terrortámadásokkal kell számolni.

7.9. ÉSZAK-AFRIKA

Algériában az *Al Kaida a Magrebben* (AKM) terrorszervezet kevésbé törekszik az „anyaszervezet” ideológiáját magáévá tenni, ehelyett inkább a kormányerők és a biztonsági szolgálatok ellen lép fel. Az AKM az *Ima és Harc Szalafita Csoport* utódszervezete, gyakorlatilag nevet változtatott. A fővárostól, Algirtól keletre lévő hegyekben befészkelődött csoportot az algériai kormányerők az utóbbi években igen keményen támadták, de az Al Kaidával folytatott ideológiai viták, amelynek lényege, hogy kövessék-e az anyaszervezet nézeteit, a csoport meggyengüléséhez vezetett. A külföldiek elrablása és a kormányerőkkel folytatott küzdelem nem elég meggyőző bizonyíték a csoport működésének fenntartásához. Az anyagi utánpótlás nem elegendő, az alvezérek azon vitáznak, hogyan osszák szét a külföldiek

elrablásából befolyó pénzeket. Ez mindenképpen a gyengeség és nem az erő jeleit mutatja. A tavaly áprilisi, marokkói kávéház elleni, 17 ember életét követelő merénylet (Marakesben) az AKM-hez köthető, de szembetűnő az elkövetés primitív módja (módusz operandi), az elkövetők közül pedig mindenkit azonosított és elfogott a marokkói rendőrség. A hegyekben lévő AKM-erők gyengék és nem hatékonyak. A házi készítésű robbanóeszközök is egyszerűek, ami azt jelzi, hogy a csoport nem rendelkezik elegendő és jó minőségű robbanóanyaggal. Néhány csoportjuk állítólag szerzett néhány fegyvert Líbiából, de ezek sem komolyak, gyalogsági aknákról van szó, nem rendelkeznek továbbá vállról kilőhető légvédelmi rakétákkal és páncéltörő rakétákkal sem. Összességében az AKM ma már csak árnyéka annak, ami öt évvel ezelőtt volt. A Szahel-övezetben képes túszejtésre, tuareg lázadókkal együttműködve, Nigerben és Maliban kisebb támadásokat is végrehajthat, de regionális és főleg transznacionális csoportként már nem jelent fenyegetést.

7.9.1. Líbia

A Kadhafi ellen harcoló *Líbiai Iszlám Csoport* (LIFG) vezetője *Abdelhakim Belhadzs* ma a Tripoli Katonai Tanács parancsnoka. A csoport még tavaly a radikalizálódás elleni program keretében lemondott a dzsihadról. Líbiában ma különböző csoportok harcolnak a hatalom megszerzéséért, ezek között iszlám milicisták is vannak, ezért még korai annak megítélése, hogy milyen mértékben kerülhetnek előtérbe a szélsőséges erők.

7.9.2. Egyiptom

A Mubarak-rendszer megdöntése lehetőséget biztosít az egyiptomi lakosság számára, hogy részt vehessen a politikai életben. Ez a tény gyengítheti a dzsihad szemléletét az országban. A Mubarak által betiltott *Gammah al Iszlámíja* részt vett a parlamenti választásokon, sőt komoly pozíciókat szerzett. Bár a volt elnököt megfosztották a hatalomtól, a katonai vezetők még mindig nem mondtak le. A kemény vonalú dzsihadisták azonban nem valószínű, hogy felhagynának a merénylettekkel, mint ahogy 2011-ben több alkalommal is tanúi lehettünk a Sínai-félszigeten olaj- és gázvezetékek felrobbantásának, valamint a biztonsági erők elleni támadásoknak. Ha a biztonsági erők nem lesznek képesek a szervezetek tevékenységének korlátozására, akkor az egyiptomi üdülőhelyeken is számolhatunk turisták elleni támadásokkal, még annak ellenére is, hogy ez igen hátrányosan érinti az egyiptomi gazdaság egyik legfőbb bevételét, a turizmust. Amennyiben a katonai rezsim nem hajlandó hatalmáról lemondani, akkor a népharag ismét kiviheti az embereket az utcára és a demokratikus változások elmaradása miatti kiábrándultság arra készíthet több szervezetet, hogy a politikai alternatívák közül a dzsihadizmust válassza. Nem feledhető az a tény, hogy Egyiptomban a katonai rezsim nemcsak a haderőt, hanem a gazdaság nagy részét is ellenőrzése alatt tartja.

7.9.3. Szomália

Az *al Shabaab* terrorszervezetet gyengítették a szomáliai dzsihadisták közötti viták. A belső nézeteltérések arról szóltak, hogy a szervezet a nemzeti irányt, vagy pedig az Al Kaida magja által képviselt transznacionális terrorizmust kövesse. A szervezet jelentős területet veszített Mogadishuban, ennek ellenére rendelkezik képességekkel merényletek végrehajtásához. A szervezet tevékenységére komoly visszatartó hatást gyakorol az Afrikai Unió békefenntartóinak jelenléte a Szomália déli részén történt kenyai invázió miatt és nem utolsósorban az amerikai pilóta nélküli repülőgépekkel mért folyamatos csapások az al Shabaabra. A szervezet 2012-ben fennmarad, de Kenya északi részén végrehajtható alacsony szintű merényleteken túl nem rendelkezik transznacionális képességekkel.

7.9.4. Nigéria

A *Boko Haram* terrorszervezet hatalmas fejlődésen ment át 2011-ben. A kisméretű, házi készítésű robbanóeszközökön és bozótvágo késeken túl ma már gépjárműbe rejthető eszközökkel rendelkezik, ami arra enged következtetni, hogy külföldi kiképzői támogatást kapott (valószínűleg az AKM-től és az al Shabaabtól). Transznacionális fenyegetést is jelent, ezt bizonyítja az abudzsai ENSZ tábor elleni, 21 ENSZ alkalmazott életét követelő merénylet. Merényletekkel fenyegetett a Niger deltájában, de eddig még nem volt képes akciót indítani a fővároson és Nigéria északi részén túl. Nem zárható ki, hogy a szervezet 2012-ben Lagosban is merényletet hajt végre.

8. INDONÉZIA

Az indonéz kormány terrorellenes fellépése miatt nem valószínű, hogy a *Tanzim Kaedat al-Dzsihad* és más terrorszervezetek 2012-ben képesek lesznek nagyobb merényletet elkövetni. Puha célok (például keresztény templomok) elleni kisebb merényletek elképzelhetők, amelyek célja a szektariánus ellentétek szítása.

BEFEJEZŐ GONDOLAT

Összességében megállapítható, hogy az Al Kaida központi magja marginalizálódott, de a dzsihadizmus ideológiája tovább él, új híveket keres, ami a küzdelem folytatásával jár együtt. A dzsihadizmus nem jelent globális szintű stratégiai, vagy regionális fenyegetést, ennek ellenére képes több ember halálát okozó merényletek megszervezésére. Sikerral nyilvánvalóan olyan területeken jár, ahol az állam működőképessége alacsony szintű, a nemzetbiztonsági és a rendvédelmi szervek pedig nem állnak a helyzet magaslatán.

IRODALOM

Stratfor annual forecast 2012, www.stratfor.com

Sustaining U.S. Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense, January 2012

Global trends 2030, www.cfr.org

Jihadism in 2012: A Persistent, Low-Level Threat, www.stratfor.com